

29 września 2023 r.

Warszawa bez węgla

Już w najbliższą niedzielę, czyli 1 października, Warszawa pożegna się z węglem. Tym samym wejdą w życie założenia uchwały antysmogowej Mazowsza. Porozumienie w tej sprawie jeszcze w 2020 r. podpisały władze miasta i województwa.

O wprowadzenie uchwały antysmogowej na Mazowszu zabiegali sami mieszkańcy. Za pośrednictwem organizacji społecznych w 2017 r. złożono apel w tej sprawie, który został podpisany przez ponad 13 tys. osób. Nic dziwnego, **co roku na Mazowszu z powodu zanieczyszczenia powietrza umiera bowiem od 4 do 6 tys. osób. To tak, jakby z mapy regionu rocznie zniknęło miasto wielkości Mszczonowa.** Miesięczne koszty związane z leczeniem chorób spowodowanych zanieczyszczeniami powietrza oraz nieobecnością w pracy wynoszą aż 800 zł na każdego mieszkańca województwa mazowieckiego. Ostatecznie, po konsultacjach społecznych, uchwała antysmogowa została przyjęta w 2017 r. – co istotne – jednomyślnie **głosami radnych KO, PSL i PiS.** Nie miał do niej zastrzeżeń również **wojewoda mazowiecki**, który pełni funkcję kontrolną i ma narzędzia potrzebne do unieważnienia uchwał sejmikowych. W kwietniu 2022 r. sejmik znowelizował uchwałę antysmogową. Klub PiS nie poparł tych zmian.

Co zakłada uchwała antysmogowa?

Uchwała jest działaniem prewencyjnym podejmowanym w celu zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu urządzeń grzewczych na zdrowie i środowisko. Dlatego uchwała zakazuje spalania najgorszych paliw: mułów, flotokonzentratów, węgla brunatnego, syckiego węgla kamiennego i mokrej biomasy, a jednocześnie nakazuje wymianę tzw. kopciuchów. Od 1 stycznia 2023 r. obowiązuje zakaz ich używania. – *Naszym obowiązkiem, jako władz samorządowych, jest prowadzenie działań, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz ich negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko. Dlatego w dialogu z mieszkańcami Mazowsza już od 2017 roku konsekwentnie, w sposób zaplanowany i odpowiedzialny zmierzamy do skutecznego ograniczenia niskiej emisji na terenie województwa mazowieckiego. Kamieniem milowym na drodze walki ze smogiem jest najbliższa niedziela 1 października, kiedy to w całej Warszawie obowiązywać zacznie zakaz palenia węglem w piecach i kominkach. Wszystko, co robimy wraz z samorządem Miasta Stołecznego Warszawy i samorządami lokalnymi, służy ochronie zdrowia i poprawie jakości życia mieszkańców – zaznacza przewodniczący Sejmiku Województwa Mazowieckiego* **Ludwik Rakowski.**

Warszawa bez węgla

Zgodnie z zastrzonymi w kwietniu 2022 r. przepisami największe zmiany dotyczą Warszawy, gdzie od **1 października 2023 r. będzie obowiązywać zakaz spalania węgla.** Takie regulacje obejmą też powiaty podwarszawskie – z tym że od 1 stycznia 2028 r. Co ważne, wszystkie nowe kotły na paliwa stałe instalowane po 11 listopada 2017 r. muszą spełniać wymagania tzw. ekoprojektu. – *W ostatnich latach obserwujemy poprawę jakości powietrza na Mazowszu i w Warszawie. W 2022 r. w żadnej strefie nie został przekroczony poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}. To skutek wielu działań, w tym również wynikających z przyjętych przez sejmik przepisów. Warto zwrócić uwagę, że zakaz palenia węglem nie tylko przyczynia się do poprawy jakości powietrza poprzez zmniejszenie stężeń pyłów zawieszonych i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. To także ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Szacuję, że rocznie może to być mniej nawet o 49 tys. ton CO₂ emitowanego bezpośrednio ze spalania węgla w domowych kotłach – podkreśla dyrektor Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych w UMWM w Warszawie* **Marcin Podgórski.**

Ponad 47 tysięcy „kopciuchów” już wymienionych

Dzięki przeprowadzonej w gminach inwentaryzacji można było konkretnie wskazać, ile urządzeń grzewczych należało wymienić. Mowa tu nie tylko o samych kotłach, ale też kominkach, piecach kaflowych itp. Zgodnie z danymi z inwentaryzacji na całym Mazowszu musi zostać wymienionych **ponad 600 tys. urządzeń** grzewczych. Najwięcej z nich znajduje się w regionie warszawskim wschodnim (18 proc.), radomskim (17 proc.) i siedleckim (15 proc.).

W Warszawie do wymiany pozostało jeszcze **4,2 tys.** kopciuchów – w zdecydowanej większości prywatnych. Mieszkańcy wciąż mogą się ubiegać o miejskie dofinansowanie na likwidację starego pieca. Do tej pory dzięki finansowemu wsparciu stolicy udało się zmniejszyć liczbę prywatnych kopciuchów o ponad **3,8 tys.** sztuk. Jednocześnie w ostatnich latach zlikwidowano też **1,7 tys.** przestarzałych pieców w zasobie komunalnym. – *Węgiel to tak naprawdę kopciuchy, z którymi w Warszawie walczymy od lat. Od 2018 r. na terenie miasta udało się zlikwidować 70 proc. tych szkodliwych źródeł ogrzewania. Ale nie ustajemy w naszych działaniach. Mamy ekodoradców, którzy odwiedzili już każdy dom, gdzie może znajdować się kopciuch. Mamy kontrole Straży Miejskiej i mamy też cały system dotacji. To zarówno miejskie dotacje na wymianę źródeł ogrzewania, jak i dofinansowanie w ramach programów „Czyste powietrze” i „Stop Smog”, w których jesteśmy partnerem – mówi Magdalena Młochowska, dyrektor koordynator ds. zielonej Warszawy.* Przypomina też, że korzystając jednocześnie z miejskiego wsparcia i dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze”, mieszkańcy mogą uzyskać nawet 100 proc. dotacji. – *Pomożemy każdemu, kto jest zainteresowany wymianą źródła ciepła.*

W latach 2021–2022 na Mazowszu wymieniono ponad 47 tys. kotłów (to 10 proc. liczby zaplanowanej w POP i jednocześnie 8 proc. liczby kotłów do wymiany według uchwały antysmogowej). To w dalszym ciągu wyzwanie. Aby do 2026 r. osiągnąć cel trwałej poprawy jakości powietrza na Mazowszu, powinno się wymienić 83 377 kotłów rocznie.

Ruszają konsultacje społeczne Programu Ochrony Powietrza na Mazowszu

Zarząd województwa mazowieckiego w celu ochrony osób najbardziej wrażliwych na zanieczyszczenie powietrza podjął decyzję o aktualizacji Programu Ochrony Powietrza. Projekt dokumentu został udostępniony mieszkańcom, a uwagi do niego można zgłaszać do **20 października 2023 r.** Więcej na <https://www.powietrze.mazovia.pl/aktualnosci/wszystkie/twoje-zdanie-ma-znaczenie-wez-udzial-w-konsultacjach-aktualizacji-pop>

Czym oddychamy?

Polska ma najgorsze powietrze w Europie. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że 36 spośród 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej znajduje się w naszym kraju¹. Zła jakość powietrza jest potwierdzana w wynikach rocznych ocen jakości powietrza (ROJP) – na Mazowszu występują przekroczenia norm dla pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 i benzo(a)pirenu, a na terenie Warszawy – również NO2. Według ROJP ogrzewanie gospodarstw domowych odpowiada za 98 proc. emisji B(a)P w województwie. Co 5. zgon na świecie następuje w wyniku zanieczyszczenia powietrza².

Warto też przypomnieć, że zła jakość powietrza w Polsce poskutkowała wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z 22 lutego 2018 r. dotyczącym skargi KE przeciwko RP w zakresie niespełnienia wymogów dyrektyw dotyczących pyłu zawieszonego PM10 (skarga C-336/16). W wyroku zarzucono Polsce m.in. wieloletnie (2000-2015) przekraczanie dopuszczalnych norm pyłu zawieszonego PM10 oraz nieskuteczność określonych w dotychczasowych programach ochrony powietrza działań naprawczych i ich zbyt długi horyzont czasowy.

Marta Milewska
Rzeczniczka Prasowa
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
tel. 22 59 07 602, kom. 510 591 974
e-mail rzecznik@mazovia.pl

1 <https://www.focus.pl/artykul/ranking-smogu-na-50-najbardziej-zanieczyszczonych-miast-eu-az-36-jest-w-polsce-180509043616>

2 raport opracowany przez Uniwersytet Harvarda we współpracy z Uniwersytetami w Birmingham, Leicester oraz University College London. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0013935121000487>